

5.6.2020

Analyysi Marinin ja Rinteen hallituksen ensimmäisestä vuodesta ympäristön kannalta

Uusi hallitusohjelma oli ympäristölle 2000-luvun paras. Sen toteutuksen alkua hidasti kuitenkin ensin EU-puheenjohtajuuskausi ja sitten koronakriisi. Uutta intoa on tuonut European Green Deal ja sen uudet avaukset, kuten EU:n biodiversiteettistrategia, sekä koronaelvytys. Hallitus on korostanut ilmasto- ja ympäristötavoitteissa pysymistä kiitettävästi koronankin aikana.

Luonnonsuojelu

Hallitusohjelman suurimpia asioita oli 100 miljoonan euron lisärahoitus luonnonsuojelulle. Hallitus lisäsi siihen vielä 53 miljoonaa euroa osana koronaelvytystä. Sillä saadaan toteutettua muun muassa Etelä-Suomen metsien Metso-ohjelma, uusi Helmi-elinympäristöohjelma ja vesiensuojelun tehostamisohjelma. Ympäristöhallintoon on saatu palkattua lisää väkeä, ja työt ovat hyvin käynnissä.

Luonnonsuojelun isoimpia kokonaisuuksia on Helmi-ohjelma, jossa sekä suojellaan että ennallistetaan elinympäristöjä. Ohjelmaan on varattu tälle vuodelle 42 miljoonaa euroa. Sen tavoitteena on suojella noin 20 000 hehtaaria soita vuoteen 2030 mennessä sekä ennallistaa ja hoitaa arvokkaimpia lintukosteikkoja, ranta- ja vesiluontotyypppejä, perinnebiotooppeja ja metsiä vuoden 2030 loppuun mennessä.

Metso-ohjelman tavoitteet todennäköisesti saavutetaan pysyvän suojelun osalta vuoteen 2025 mennessä. Metsätalouden ympäristötuen puolella sen sijaan on vaikeuksia tavoitteisiin pääsyssä.

Metson resurssit on valtakunnallisesti turvattu. Joissain maakunnissa hehtaaritavoite on saavutettu, joten metsien suojelu on jumissa. Näin ei saisi olla, vaan jäljellä oleville arvokkaille kohteille olisi kohdistettava resursseja, jotta ne saadaan turvattua. Kasvaneet hakkuumäärät lisäävät hakkuupainetta myös monimuotoisuuden kannalta merkittävillä kohteilla.

Lajien suojelussa tehtiin suden, merimetson ja raakun suojelusuunnitelmat. Miinuspuolelle lasketaan harmaahylkeiden eräänlaisen tapporahan käyttöönotto. Lohen kalastuksen aikaistusta ei peruttu, mutta Suomen ajama lohen salakalastuksen valvonta onnistui ja laitton pyynti väheni Itämerellä merkittävästi. Ministeriöt pallottelivat valkuposkivanhan suojelua toisilleen. Hyvää on Iljoen kalanhoitovelvoitteiden päivityksen käynnistäminen sekä valtakunnallisten kalavarojen hoitosuunnitelmien vahvistaminen, mutta huonoa se, että virkistyskalastusstrategia ei ollut niiden joukossa. Kansallinen häpeä on se, että Suomi on vastustamassa EU:n lyijyhaukikieltoa.

Ilmasto

Hallituksen merkittävin ilmastosaavutus on uusi omistajapoliittinen periaatepäätös, joka hyvin toimeenpantuna takaisi, että valtionyhtiöt tekevät oman osuutensa kuumenemisen rajoittamiseksi 1,5 asteeseen. Lisäksi hallitus sopi alkuvuonna 2020 [ilmastotoimien mittakaavasta](#) ja tavoitteista hiilinieluille. Tämä oli edistysaskel, johon liittyvät toimenpiteet ovat kuitenkin vielä kesken.

Ilmastoasiat edistyivät niukasti vuoden [2020 budjetissa](#), vaikka lisäsatsaukset esimerkiksi rakennusten energiaremontteihin ja kevyeen liikenteeseen ovat tarpeellisia. [Elvyttävässä lisätalousarviossa](#) myönteisiä ilmastotoimia esimerkiksi öylämmityksestä luopumiseksi ja raideinvestointeihin varjostivat moninkertaisesti suuremmat satsaukset ympäristölle haitallisiin hankkeisiin, kuten MetsäGroupin biojalostamon infraan, kaivosteollisuuteen ja maakuntien lentokenttiin. Koronan vuoksi Finnair sai miljardiluokan tukipaketin ilman ilmastoehjoja. Erityisesti metsien hakkuita vauhdittavat päätökset ja lentoliikenteen tukeminen vaikeuttavat hallituksen ilmastotavoitteisiin pääsyä.

Hallitus on ehtinyt tehdä vasta joitain lakialoitteita ilmastosta. [Sähköautojen latausverkoston](#) parantaminen edistyi. Valitettavasti Suomi vain toimeenpani täysin riittämättömän EU-esityksen bioenergian kestävyyskriteereistä, eikä asettanut lisäehtoja, jotka turvaisivat ympäristöä.

EU:n hiilinieluasioissa hallitus ei toiminut avoimesti ja kansalaisyhteiskuntaa osallistavasti. Se haki Suomelle ilmastolle haitallista erillisjousto [metsäkadon aiheuttamien päästöjen huomiotta jättämiseen](#) päästöjen tilinpidossa.

Monet hallituksen suurista ilmastohankkeista, kuten ilmastolain uudistus, energiaverouudistus, energia- ja ilmastostrategia ja maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma, ovat vielä valmistelussa.

Lainsäädäntö

Hallituksen ensimmäisen vuoden lakiesitykset olivat yleensä EU-direktiiveistä tai muista asioista johtuneita pieniä muutoksia.

Hallituskaudella uusitaan monia ympäristöä koskevia lakeja. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus alkoi jo edellisen hallituksen aikana. Uuden hallitusohjelman ansiosta nykyinen kaavahierarkia, eli ylempien kaavojen ohjausvaikutus alempiin pelastettiin, mikä on tärkeää muun muassa viherrakenteelle.

Luonnonsuojelulain ja kaivoslain uudistukset on saatu hyvin käyntiin, mutta vesilain uudistus myöhästyy hallituskauden lopulle. Kalan kulun avaaminen monen padon ohi hidastuu.

EU-puheenjohtajakausi

Syksy 2019 väritti Suomen EU-puheenjohtajakausi, jonka aikana saatiin [useita voittoja ympäristölle](#) erityisesti kemikaalipolitiikan, kiertotalouden, maailman metsien sekä ympäristöoikeuden ja -oikeudenmukaisuuden parissa.

Puheenjohtajuuskauden merkittävin ilmastovoitto tuli [maailman metsien suojeluun](#), sillä jäsenmaat pääsivät sopuun laajasta paketista maailman metsien suojelemiseksi ja ennallistamiseksi. Tämän seurauksena **Ursula von der Leyenin** komissio on luvannut esityksen metsäkatoa aiheuttavien tuotteiden käytön kitkemiseksi EU-markkinoilta ensi vuoden aikana. Suomi tuki unionin vuoden 2030 päästövähennystavoitteen korotusta, mutta tästä ei saatu aikaan sopua. Kuitenkin Suomen tuki vaikutti osaltaan myönteisesti uuden komission työohjelmaan.

Saavutukset EU-politiikassa jäivät kuitenkin niukiksi kahdessa suuressa EU-politiikan teemassa, eli monivuotisen budjetin valmistelussa ja maataloustukien uudistamisessa ympäristölähtoisemmiksi. Suomi ajoi ylikalastuksen lopettamista, mutta se ei vielä täysin toteutunut. Sitä vastoin maamme sai kiitosta kansainvälisiltä ympäristöjärjestöiltä entistä avoimemmasta yhteistyöstä.

EU-rahastot

EU-rahastojen kotimaisessa valmistelussa European Green Deal ei ole vielä näkynyt riittävästi. Maatalouden ympäristötuet ovat jopa vaarassa laskea nykyisestä EU:n budjettileikkausten takia. Tilannetta pahentaa se, että Suomi on suhtautunut nuivasti ympäristörahoituksen lisäämiseen maatalouden suorista tuista. Rakennerrahastoissa vähähiilinen talous on mukana, mutta monet muut tärkeät ympäristöasiat niukemmin.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta on Suomelle tarjolla satoja miljoonia euroja turpeesta luopumiseen, mihin hallitus on suhtautunut suopeasti. Mutta kotimaiset rahoituspäätökset, jotka ovat EU-rahoituksen ehto, uupuvat vielä.